

SERÇİLER KÖYÜNÜN SOSYO-KÜLTÜREL MONOGRAFİSİ

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Devrim Topses

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

E.Posta:devrimtopses@comu.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Çanakkale merkez ilçesine bağlı Serçiler köyünde aile kurumunun geçirmekte olduğu yapısal ve işlevsel değişimleri saptamayı amaçlamaktadır. Aile kurumu ise evlenme biçimleri ve sözleşmeleri, aile büyüklüğü, çocuk sayısı, aile içindeki otorite dağılımı değişkenleri altında incelenmiştir. Sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan büyük ticaret merkezleriyle bağlantısı zayıf düzeyde bulunan ve şehir merkezine göç veren Serçiler köyünde aile kurumuna ilişkin değişim sürecinin yavaş olarak gerçekleşmekte olduğu görülmüştür. Yakın çevrede geçtiğimiz yıl açılan maden ocaklarının önümüzdeki dönemde köyün toplumsal yapısını ve aile kurumunu nasıl etkileyeceği merak konusudur.

Anahtar Kelimeler: Evlenme biçimleri, aile yapısı, çocuk sayısı, otorite dağılımı.

Alan Tanımı: Sosyoloji (Kurumlar Sosyolojisi, Köy Sosyolojisi, Aile Sosyolojisi)

SOCIO-CULTURAL MONOGRAPH OF THE SERÇİLER VILLAGE

Abstract

This study aims determine to structural and functional changes about institution of the family in the Serciler village. Institution of the family were examined under the forms of marriage and contracts, number of children and distribution of authority variables. It was seen that changes in the institution of the family takes place slowly in the Serciler village which has poor level of connectivity whith largest trading centers and migrated to city center. We wonder that mines opened last year in the vicinity how affects the social structure of the village and the family institution for the next period.

Key Words: Forms of marriage, family structure, number of children, distribution of authority.

Subject Area: Sociology (Sociology of Institutions, Rural Sociology, Sociology of Family)

Jel Code: R00

1. GİRİŞ

Köy monografileri, tek birimli örneklerden yola çıkarak kırsal yapının ortalama kültürel karakteristiklerine ilişkin genel yargılara ulaşmayı amaçlayan bilimsel araştırmalardır(Sencer, 1984:402).Monografinin sosyolojide başlıca yöntemlerden birisi olarak benimsenmesi, 19. yüzyılda Le Play yoluyla gerçekleşmiştir. Avrupa'daki işçi ailelerine odaklanmış gözlemleri sonucunda miras değişkeni bağlamında üçlü bir aile sınıflamasına varan Le Play, ataerkil aile yapısının toplumun dirliğini sağlayan temel değişkenlerden birisi olduğunu ileri sürmüştür.

Türkiye'de sosyoloji alanında köy monografilerinin başlatıcısı Behice Boran'dır. Kasabalara fiziksel yakınlığı bulunan verimli topraklarda konumlanmış, ekonomik işbölümünün geliştiği Manisa'nın ova köylerinde ailelerin küçüldüğünü ve sosyal sınıflara göre ayrıldığını saptayan Boran; kasabaya uzak ve çorak toprakları bulunan dağ köylerinde bu değişimin daha yavaş gerçekleştiğini gözlemlemiştir. Dağ köyleriyle kıyaslandığında, ova köylerinde kadının toplumsal konumu yükselmiştir (Boran, 1992:189-218). Aynı dönemlerde Niyazi Berkes, bazı Ankara köyleri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında, şehir etkisine daha açık konumda bulunan köylerde kadının tarlada çalışmasının azaldığını, şehirleşme sürecine bağlı olarak kızların mirastan pay almaya başladıklarını saptamıştır (Berkes, 1942:131-137). Mübeccel Belik Kıray'ın Ereğli'de demir-çelik fabrikasının kurulmasıyla aynı tarihsel dönemde gerçekleştirdiği sosyal monografi, aile fonksiyonlarının aile yapısından daha hızlı değiştiğini, baba ve oğul arasında en çok "ayrı eve çıkma" konusunda çatışmalar yaşandığını, aile içinde kadının ve kız çocuğun saygınlığının yükselmekte olduğunu, "kız çocuğu daha hayırlıdır" anlayışının belirginleştiğini, görücü usulü evlenme geleneğinin özellikle erkek evlatlara söz hakkı verecek tarzda biçim değiştirdiğini bulmuştur (Kıray, 2000:135-156).

İbrahim Yasa'nın ise Hasanoğlan Köyü'nde 1944 ve 1968 yıllarında gerçekleştirdiği karşılaştırmalı araştırmada aile yapısının ve kadının aile içindeki toplumsal saygınlığının değişimi konusunda önceki monografilerle benzer sonuçlara ulaştığı söylenebilir. Bununla birlikte Yasa, köyde çiftçiliğin düşmesine karşılık, işçileşmenin yükseldiğini, sahip olunmak istenen çocuk sayısında ise azalma görüldüğünü belirlemektedir. 1968 yılındaki araştırma sonucuna göre, ailelerin sahip olmak istedikleri çocuk sayısı gerçekte sahip oldukları çocuk sayısından daha azdır. Aynı araştırmaya göre aileler kız çocuklarının gelecekte ev dışında kendisine yeterli bir iş sahibi olmasından daha çok, iyi bir ev hanımı olmasını yeğlemektedirler. Bu geleneksel bir tutumdur. Tülay Uğuzman'ın Beypazarı ve Dörtdivan'da (2002); Altan Eserpek'in Tüysüz ve Alvar köylerinde (1979); Erdoğan Güçbilmez'in Kayadibi ve Yenimahalle köylerinde(1972) gerçekleştirmiş oldukları karşılaştırmalı monografik araştırmalar, "görücü usulü" ve "kız çocuğunun ev hanımı olmasını tercih etme" yönündeki geleneksel eğilimleri saptamış olmakla birlikte, ulaşım olanakları, şehre yakınlık, mesleki farklılaşma ve ekonomik zenginleşmeye bağlı olarak aile kurumunda, evlilik geleneklerinde ve mesleki tercihlerde yapısal değişimlerin hızlanmakta olduğu yönünde bulgulara dayanmakta ve böylece daha önceki monografileri desteklemektedirler. Ali Arslan ise Kavaközü köyünde gerçekleştirdiği monografi çalışmasında, köydeki ekonomik işbölümü içinde kadının oldukça zayıf kaldığını gözlemlemiştir. Buna bağlı olarak aynı köyde kadın için en büyük saygınlık kaynağı erkek çocuk sahibi olabilmektir (Arslan, 2004:64-67).

Araştırmamızın amacı, köy monografisi alanında yukarıdaki kuramsal birikimden yola çıkarak Çanakkale merkez ilçesine bağlı Serçiler köyünün hangi ekonomik ve kültürel özellikleri gösterdiğinin ve sosyo-kültürel yapısının farklılaşmasında etkili olan değişkenlerin saptanmasıdır. İnceleme konusu olarak kültürel değişkenlerden yalnızca aile kurumu ele alınmıştır. Boş zaman etkinlikleri, batıl inançlar, haberleşme, komşuluk ilişkileri, eğlence biçimleri vs. bu araştırmanın dışındaki inceleme konularıdır. Aile kurumu ise evlenme biçimleri ve sözleşmeleri, aile büyüklüğü, çocuk sayısı ve aile içindeki otorite dağılımı değişkenleri altında incelenmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılabilecek bulguların, Türkiye'de toplumsal değişim alanında gerçekleştirilmiş köy monografisi ve uygulamalı aile sosyolojisi literatürüne katkı sunabileceği beklenmektedir.

2. SERÇİLER KÖYÜNÜN COĞRAFİ KONUMU, EKONOMİSİ VE ULAŞIM OLANAKLARI

Serçiler, Çanakkale merkez ilçesinin 23 km. doğusunda, diğer taraftan bölgenin önemli ticaret merkezlerinden Çan'ın 44 km. batısında konumlanmış bir dağ köyüdür. 1974 yılındaki köy-kent projesi kapsamında, bölgede dağınık durumda bulunan seyrek nüfuslu üç obanın devlet tarafından birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Köy muhtarlığında kayıtlı hane sayısı 70'tir. Bununla birlikte bizim sayımlarımız sonucunda köyde 99 hane bulunduğu görülmüştür. Muhtarlığa göre bu fark kimsenin oturmadığı terk edilmiş evlerin, bazı küçükbaş hayvan barınaklarının ve depo olarak kullanılan yapıların da bizim tarafımızdan sayılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Kadın ve erkek sayısının dengeli olduğu köyde çocuklarla birlikte toplam olarak 273 kişi yaşamaktadır.

Serçiler köyünün üretime dayalı bir ekonomisi yoktur. Yoksul bir köy olarak bilinmekte ve bu bölgede yaşayan köylüler kendilerini Çanakkale'ye bağlı ova köylerine göre daha yoksul olarak görmektedirler. Görüştüğümüz katılımcıların yüzde 75.6'sı, aylık gelirinin 500 ile 1000 lira arasında olduğunu belirtmiştir. Emekli maaşları, sakat aylıkları ve sınırlı ölçüde küçükbaş hayvancılık, köy halkının temel geçim etkinlikleri arasında gösterilebilir. Her yıl Nisan ayında köye gelen mandıralara süt satılmaktadır. Ek gelir kaynakları olarak bazı köylüler, bahçelerinde yetiştirdikleri sebze ve meyveleri ya da yumurta gibi küçük baş hayvan ürünlerini şehir merkezinde kurulan pazarlara götürerek satışa sürmektedirler. Seyrek olarak kasaplara ya da şehirden gelen diğer alıcılara hayvan satışı yapılabilmektedir. Köyde yaygınlaşan ve yakın bir zamanda temel geçim etkinliklerinden birisi durumuna gelmesi beklenen meslek ise işçiliktir. 2011 yılında Eczacıbaşı ve Koza şirketlerince bölgede altın rezervlerini belirleme ya da diğer adıyla "sondaj" çalışmaları başlatılmıştır. Bu şirketlerin başlıca ihtiyacı ise açılan madenlerde çalışacak yerli işgücüdür. Görüştüğümüz köylülerin önemli bir bölümünün madende çalışan bir yakını bulunmakta ya da kendisi madende işçi olarak çalışmaktadır. Altın arama ve çıkarma çalışmalarının önümüzdeki dönemde bölgede yaygınlaşacağı düşünülebilir.

Çanakkale şehir merkezi ile Balıkesir'i birbirine bağlayan D210 karayolu üzerinde bulunmasına karşın, köyün kendisinden daha büyük yerleşim birimleriyle kültürel bağlantısı oldukça zayıftır. Köy halkının yüzde 20'si şehir merkezine hiç gitmemekte, yüzde 46.7'si ise haftada yalnızca bir kez gitmektedir. Şehir merkezinden köye gelen ziyaretçi sayısı ise oldukça seyrek. Bölgeye yakın diğer bir yerleşim birimi olan Çan'a gidip-gelen ya da orada çalışan kimse yoktur. Şehir merkezine gidip-gelenler yoluyla köye haftada yalnızca bir gün gazete

gelmekte ve iki kişi dışında internet bağlantısı kullanan kimse bulunmamaktadır. Radyo ve televizyon ise her evde bulunabilir.

3. YÖNTEM, EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmamız, derinlemesine görüşme ve anket tekniklerinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın ölçme aracı yirmi sorudan oluşan bir anket formudur. Köyde doğup büyümüş ve halen köyde yaşamakta olan hane reisleri, bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Köye sonradan yerleşmiş ya da geçici bir misafirlik sıfatıyla köyde bulunan kimseler, araştırma evreninin dışında tutulmuştur. Araştırma evreni olarak erkekleri seçmemizin nedeni, onların kadınlara göre toplumsal değişme sürecinden daha fazla etkileniyor olmalarıdır. Köyün erkekleri hayvanların bakımı ve beslenmesi amacıyla erken saatlerde meralara gitmekte ve geç saatlerde dönmektedirler. Çok az sayıda olsa da, haftanın belirli işgünlerinde şehir merkezine gidip çalışanlar da bulunmaktadır. Bunun yanında, ulaşabildiğimiz hane reislerinden bazılarının sorularımızı yanıtlamaktan kaçınmış olduğunu belirtmemiz gerekir. Sonuç olarak araştırmamızın uygulama bölümünde, köyde yaşamakta olan 70 hane reisinden 32'sine ulaşılabilmıştır. Ulaşılan sayı evrenin yüzde 45.71'ini oluşturmakta ve evreni temsil edebilmektedir. SPSS 16.0 programı kullanılarak frekans tabloları oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan hane reislerinin yaşlarını gösteren dağılım Tablo 1'de verilmektedir:

Tablo 1: Katılımcıların Yaş Dilimleri

Yaş	Sayı	Oran (%)
18-25	1	3.1
26-45	8	25.0
46-60	10	31.2
61 ve üzeri	13	40.6
Toplam	32	100.0

Tablo 1'deki dağılım, gençlerin evlenmek, yaşamak ve çalışmak için daha çok şehir merkezlerini seçtiği yoksul bir köyün demografik yapısına ilişkin somut göstergelerden birisidir. Gençler mesleki açıdan çoğunlukla babadan ayrılmış ve

şehir merkezine yerleşmiştir. Köy halkının önemli bir çoğunlukla 61 yaş ve üzeri yaş grubunda bulunduğu görülmektedir.

4. BULGULAR

Serçiler köyünde aile kurumunu açıklamamızı sağlayacak belirli toplumsal ilişki biçimleri bulunmaktadır. Evlenme biçimleri ve sözleşmeleri, aile büyüklüğü, çocuk sayısı ve aile içindeki otorite dağılımı bu değişkenlerden bazılarıdır. Söz konusu değişkenlere ilişkin bulgular, aşağıdaki bölümde alt başlıklar altında sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

4.1. Evlenme Biçimleri ve Sözleşmeleri: Görüştüğümüz katılımcıların yüzde 78.1'ini oluşturan 25'i halen evli iken, yüzde 15.6'sını oluşturan 5'i ise ölüm ya da boşanma nedeniyle dul kalmıştır. Yüzde 6.2'lik bir oranı kaplayan 2 kişi ise henüz bekarıdır.

Evli durumda olanların yüzde 13.3'ünü oluşturan dördü, kendi rızaları alınmadan büyükleri tarafından evlendirildiğini belirtmiştir. Bugün ise rızası alınmadan evlendirilen hiçkimse yoktur. Ortaya çıkan sonuç, evlilik kararları konusunda gençlerin tercih hakkını tümüyle ellerine almış olduklarını göstermektedir. Gençlerin ekonomik yaşama katılmaları ve bu alanda bağımsızlık kazanmalarına paralel olarak evliliklerde büyüklerin otoritesinin ve görücü usulünün zayıfladığı açıktır.

Evlilik sözleşmeleri açısından ise daha zayıf bir değişim sürecinden söz edilebilir. Evli katılımcıların yüzde 93.1'ini oluşturan 27 kişi, evlenirken dini ve resmi nikahı birlikte tercih etmiş olduklarını belirtmişken, yüzde 3.4'ü oluşturan bir kişi evlenirken yalnızca dini nikahı tercih etmiştir. Günümüzde ise Serçiler köyünde evlenirken yalnızca dini nikah yaptıran hiç kimse yoktur. Yüzde 6.2'yi oluşturan iki kişi köyde yalnızca medeni nikahın, yüzde 90.6'yı oluşturan 29 kişi ise dini ve resmi nikahın birlikte yapıldığını ifade etmiştir. Bir kişi ise sorumluyu yanıtız bırakmıştır. Bu durum, köyde dini nikahın büyük ölçüde güncelliğini koruyan bir evlilik sözleşmesi olma özelliğini taşımakla birlikte, kadın ve erkeğin evlilik sırasında ve sonrasında mülkiyet güvenliğini sağlayan resmi nikahın eskiye göre daha yüksek oranda ilgi görmekte olduğunu göstermektedir.

Evli durumdakilerin yüzde 6.2'sini oluşturan iki kişi, evlenirken başlık parası verdiğini belirtmiştir. Günümüzde ise Serçiler köyünde başlık parası geleneğinden söz edilemez. Görüştüğümüz kişilerin yüzde 96.9'unu oluşturan 31 kişi, köyde başlık parası geleneğinin olmadığını söylemiştir. Bir kişi ise sorunun seçeneklerini yanıtızsız bırakmış ve “yerine göre” biçiminde bir cevap vermiştir. Az sayıdaki bazı köylüler kendileriyle yaptığımız doğrudan görüşmelerde çevredeki köylerde ve Serçiler’de başlık parası geleneğinin kesinlikle olmadığını, bununla birlikte damat adaylarından “delikanlı parası” gibi önemsiz bir harçlık alındığını ve bu paranın da köyün genel ihtiyaçları için kullanıldığını belirtmişlerdir. Kentleşme sürecinin etkilerine bağlı olarak aile kurumunun ekonomik işlevini yitirmesi, başlık parası türünden evlenme geleneklerinin yok olmasına ya da “delikanlı parası” gibi çok önemsiz ve aile dışında işlevi olan kanallara dönüşmesine zemin hazırlamıştır.

4.2. Aile Büyüklüğü: Serçiler köyünde görüştüğümüz katılımcıların yüzde 75'ini oluşturan 24 kişi eşiyile birlikte, eşi ve çocuklarıyla ya da yalnızca anne ve babasıyla yaşamaktadır. Üç kuşağın birlikte yaşadığı aile sayısı üç olup, yüzde 9.4'ü oluşturmaktadır. Tek başına yaşayan üç kişi bulunmaktadır. İki kişi ise sorumluyu yanıtızsız bırakmıştır. Ortaya çıkan tablo, Serçiler köyünde geniş aile yapısının büyük ölçüde çekirdek aile yapısına dönüştüğünü göstermektedir. Bununla birlikte geniş aile yapısının küçük bir oran taşısa bile varlığını sürdürmekte oluşu, Serçiler köyünün merkez ilçeye bağlı diğer köyler arasında şehir merkezi ve büyük ticaret merkezleriyle olan bağlantısının daha zayıf olmasıyla, buna ek olarak görece yoksulluk düzeyiyle açıklanabilir. Köyde işçileşmenin yaygınlaşması ve kent etkisinin güçlenmesine bağlı olarak geniş aile yapısında yaşanan parçalanmanın devam edeceği beklenebilir.

4.3. Çocuk Sayısı: Görüştüğümüz köylüler arasında hiç çocuğu olmayan ya da yalnızca bir çocuğu olanlar ikişer kişidir ve ayrı ayrı yüzde 6.2 oranlarını oluşturmaktadırlar. Haneler arasında iki çocuğu olanlar yüzde 34.4 oranıyla çoğunluktadır. Bununla birlikte üç ve daha fazla sayıda çocuğu olanlar toplandığında yüzde 43.7 oranına kadar ulaşılabilir. Bu dağılım, Serçiler köyünde çok çocuklu ailelerin yaygın olduğunu göstermektedir. Bugün için bakıldığında ise çocuk sayısı beklentisi ya da isteğinde bir düşmeden söz edilemez. İki çocuğun ideal sayı olduğu düşünülmeyle birlikte özellikle üç çocuğa olumlu gözle bakılmaktadır. Örneğin katılımcı köylülerin 43.8'ini oluşturan 14

kişi, bir çiftin sahip olması gereken ideal çocuk sayısının iki olduğunu belirtmiş, yüzde 46.8'i oluşturan 15 kişi ise üç ve kısmen daha fazlasını ideal çocuk sayısı olarak görmüştür. Çocuksuz aileyi ideal olarak düşünen kimse çıkmamıştır.

4.4. Aile İçinde Otorite Dağılımı ve Kadının Konumu: Aile içinde erkeğin mutlak gücüne dayalı ataerkil aile yapısı Serçiler köyünde varlığını sürdürebilmekte, bununla birlikte giderek zayıflamaktadır. Görüştüğümüz hane reislerinin yüzde 50'sini oluşturan 16 kişi, kendi ailesi içinde otoritenin anne ve baba arasında ortak olarak dağıldığını belirtmiştir. Otoritenin babada toplandığını ifade edenlerin sayısı 11, bunların oluşturduğu oran ise yüzde 34.4'tür. Yüzde 6.2'yi oluşturan iki kişi ise tümüyle geleneksel yapıyı yansıtan bir yanıt vermiş ve otoritenin aile büyükleri ya da yaşlılarda olduğunu belirtmiştir. Üç kişi soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Miras bölüşümünde ise aile içindeki otorite dağılımına benzer sonuçlarla karşılaşmıştır. Miras bölüşümünde medeni kanunun esas alınmasına karşın, mal paylaşımında erkeği öne çıkaran geleneksel yöntemlerin zayıflamakla birlikte devam etmekte olduğu söylenebilir. Görüştüğümüz köylüler arasında yüzde 71.9'u oluşturan 23 kişi, babadan kalma mirasın medeni kanunlara göre bölüşüldüğünü ifade etmiştir. Bununla birlikte yüzde 28.1'i oluşturan 9 kişi, miras bölüşümünde geleneksel yöntemlerin kullanıldığını belirtmektedir.

Kadının aile dışında çalışması, mesleki kariyer yapması ve kişisel bir kazanç sağlaması yönündeki düşünceler henüz Serçiler köyünde kabul görmüş değildir. Görüştüğümüz köylülerin hemen hepsi, kadının çalışmasına karşı olmadıklarını belirtmişlerdir. Burada söylemek istedikleri, kadının ev içinde eşine yardımcı olması, çocuklara bakması, bahçeyle ve hayvanlarla ilgilenmesidir. Örneğin aile resilerine “sizce iyi bir eş nasıl olmalıdır” sorusu yöneltildiğinde, yüzde 81.2'yi oluşturan 26 kişi “iyi huylu ve evine bağlı” yanıtını verirken, yüzde 9.4'ü oluşturan üç kişi ise “eşinin sözünden çıkmayan” yanıtını vermiştir. Eşinin “kendine yeten ve çalışkan” niteliklerine daha çok önem veren yalnızca bir kişi olmuştur.

Serçiler köyünde kentleşme sürecine bağlı olarak kadının toplumsal saygınlığının kurumsal bir dirençle karşılaşmadan yükseleceği öngörülebilir. Zira

görüştüğümüz köylülere yönelttiğimiz “kızınız olsaydı ne olmasını isterdiniz?” biçimindeki soruya verdikleri yanıtlardan kadınların köy dışında mesleki bir kariyer edinmesine karşı olmadıkları anlaşılmıştır. Köylülerin yüzde 34.4’ünü oluşturan 11 kişi, seçimi kızlarına bırakmış; yüzde 31.2’sini oluşturan 10 kişi kızının memur olmasını istemiş, yüzde 18.8’ini oluşturan 6 kişi ise öğretmen olmasını istemiştir. Kızının gelecekte iyi bir ev hanımı olmasını isteyen ya da çalışmasını istemeyen 5 kişinin toplamdaki oranı ise yüzde 15.6’da kalmıştır. Öyle görülmektedir ki, bugün Serçiler köyünde kadının aile içindeki konumu erkeğin biraz daha gerisinde olmasına karşın, sanayileşmeye dayalı bir kentleşme sürecinin yanında kız çocuklarının eğitim düzeyinin yükselmesi, uzun vadeli düşünülüğünde aile içinde kadının toplumsal konumunu değiştirebilecektir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Serçiler köyünde aile kurumu, kentleşme sürecinin kültürel ve ekonomik etkilerine bağlı olarak değişim göstermektedir. Bu değişimin daha çok aile kurumunun yapısal özelliklerinde görüldüğü söylenebilir. Üç kuşağın birlikte yaşadığı geleneksel aile yapısı günümüzde büyük oranda parçalanmakta ve aile küçülmektedir. Söz konusu yapısal değişimin toplumsal zeminini hazırlayan başlıca etken, kuşakların birbirlerine olan ekonomik bağlılığının zayıflaması ve giderek yok olmasıdır. Şehir merkezinde özellikle turizm, ticaret, madencilik ve çeşitli hizmet sektörlerinin gelişimi, yeni kuşakların önüne hayvancılık dışında başka meslek seçenekleri yaratmaya başlamıştır.

Bununla birlikte, Serçiler köyünde aile kurumunda yaşanan toplumsal değişim süreci büyük ticaret merkezlerine yakın köylere göre daha ağır gelişmektedir. Geleneksel toplumsal yapının evlenme adetleri arasında gözlemlenen başlık parası geleneği günümüzde tümüyle unutulmuş olsa da, yakın geçmişte izlerine rastlanmıştır. Miras bölüşümünde geleneksel yöntemler zayıflamış olsa da, varlığını sürdürmektedir. Günümüzde evlenirken yalnızca dini nikah yaptırmayı yeterli gören kimse bulunmamasına karşın, bugün için dini nikah gücünü korumaktadır. Kadının aile içindeki konumu belirgin bir yükseliş içinde olmasına karşın, modern kent yaşamının sunduğu “ekonomik açıdan kendine yeterli olan bireyselleşmiş kadın” algısı henüz kendisini kabul ettirememiştir. Eşinin ya da kızının ev dışında çalışmasını istemeyenlerin sayısal oranı zayıf olsa da dikkate değerdir. Çocuk sayısındaki tutum ise en ağır değişen öğedir. Çocuk yapmak ailenin en temel işlevi olarak bilinmekte, iki çocuk ideal görülmekle birlikte üç çocuk olumlu sayılmakta daha fazlası ise beklentiler arasında gösterilebilmektedir. Evli kuşakların günümüzde bir aile için ideal olarak

gördükleri çocuk sayısı, şu an için sahip oldukları çocuk sayısından az değildir. Bu sonuç köyün ekonomik yoksulluğu ile karşılaştırılarak değerlendirildiğinde, “rızkını bulur” türünden geleneksel umutların işlevselliğini korumakta olduğunu düşündürmektedir.

Aile kurumunda gözlemlenen değişim sürecindeki yavaşlığın belirgin nedeni, Serçiler köyünün şehir merkezine bağlı köyler arasında şehir merkezine coğrafi açıdan en uzak köylerden birisi olması, böylece ticaret merkezleriyle olan kültürel ve ekonomik etkileşiminin oldukça zayıf kalmasıdır. Çalışabilecek durumda olan genç kuşak şehir merkezine göç etmişken, geriye kalan nüfus önemli ölçüde emekli maaşına dayanan ve üretken olmayan bir yaşam sürmektedir. Bölgede mesleki farklılaşma ve ticarete dayalı toplumsal ilişkiler yaygınlaştıkça aile kurumunda söz konusu değişimlerin hız kazanacağı ileri sürülebilir.

KAYNAKÇA

Arslan, Ali, “*Bir Ankara Köyü Kavaközü’nün Sosyolojik İncelemesi*”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 17, 2004, ss: 53-70.

Boran, Behice, *Toplumsal Yapı Araştırmaları*, Ankara: Sarmal Yayınevi, 1992.

Berkes, Niyazi, *Bazı Ankara Köyleri Üzerinde Bir Araştırma*, Ankara: Uzluk Basımevi, 1942.

Eserpek, Altan, *Sosyal Kontrol, Sapma ve Sosyal Değişme*, Erzurum’un İki Köyünde Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Ankara: A.Ü.E.F. Yayınları, 1979.

Güçbilmez, Erdoğan, *Yenimahalle ve Kayadibi, Karşılaştırmalı Bir Köy Araştırması*, Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1972.

Kıray, Mübeccel Belik, Ereğli, Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası, İstanbul: Bağlam Yayınları, 2004.

Sencer, Muzaffer, *Toplumbilimlerinde Yöntem*, İstanbul: Say Yayınları, 1984.

Uğuzman, Tülay, *Beypazarında Sosyal-Kültürel Yapı ve Değişme*, Ankara: Beypazarı Belediyesi Kültür Yayını, 2002.

Uğuzman, Tülay, *Dörtdivan Kasabasının Sosyal ve Kültürel Araştırması*, Ankara: Divankav Yayıncılık, 2000.

Yasa, İbrahim, *Yirmibeş Yıl Sonra Hasanoğlan Köyü*, Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1969.